

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma/ Sosionomi

Jenni Suhonen

VARHAISKASVATUS STEINERPÄIVÄKODISSA
VANHEMPIEN KOKEMUKSIA PÄIVÄHOIDOSTA

Opinnäytetyö 2013

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

SUHONEN, JENNI

Varhaiskasvatus steinerpäiväkodissa, vanhempien
kokemuksia päivähoidosta

Opinnäytetyö

28 sivua + 5 liitesivua

Työn ohjaaja

Lehtori Virve Remes

Toimeksiantaja

Pohjois-Kymen Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry

Toukokuu 2013

Avainsanat

varhaiskasvatus, steinerpedagogiikka, kasvatuskumppanuus

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten varhaiskasvatus toimii vaihtoehtopedagogisessa steinerpäiväkodissa. Samalla kartoitettiin vanhempien tärkeimpiä päivähoitopaikan valintaan vaikuttaneita asioita, odotuksia päivähoitolle ja niiden toteutumista.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ja sen aineisto on kerätty kahden steinerpäiväkodin lasten vanhemmilta kyselylomakkeiden avulla. Vanhemmat saivat vastata haastatteluun nimettömänä. Vastauksia tuli yhteensä 23 ja vastausprosentti oli 59 %.

Tuloksista käy ilmi, että vanhemmat ovat lastensa päivähoitoon kaikilla tutkituilla osa-alueilla tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä. Vanhempien mukaan lapset saavat leikkiä riittävästi ja lapsilla on päiväkodissa selkeät rajat. Useille perheille steinerpedagogiikka on tuttua jo vuosien ajalta ja uusia perheitäkin on tullut mukaan toimintaan. Vastauksista kävi ilmi vanhempien mielipiteet, odotukset ja niiden toteutumiset sekä myös parannusehdotuksia, joilla lapsille saadaan laadukkaampaa päivähoitoa.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

SUHONEN, JENNI

Steiner Waldorf Early Childhood Education, Parents'
Experiences on Day care

Bachelor's thesis

28 pages + 5 pages of appendices

Supervisor

Virve Remes, Senior lecturer

Comissioned by

North-Kymi supporter's association by a Waldorf day
nursery

May 2013

Keywords

early childhood education, Waldorf pedagogy, educational
partnership

The purpose of the study was to clarify how the early childhood education functions in an alternative pedagogic in a Waldorf day nursery. At the same time the most important matters of parents that had affected the choice of the day nursery, expectations to day care and from their realization were surveyed.

Thesis is a qualitative, in other word qualitative study and its material has been collected from two nurseries from the parents of the children's with the help of questionnaires. The parents were allowed to answer an interview anonymous. There were 23 answers and totally answer percent was 59 %.

From the results one appears that the parents are satisfied or extremely satisfies to their children's day care in all the examined sectors. According to the parents, the children may play sufficiently and the children have clear limits in the day nursery. To several families the Waldorf pedagogy is familiar already the time of the years and the new families also have come to join the operation. From the answers the opinions of parents appeared the expectations and the coming trues of them and the improvement proposals also with which more high-quality day care is obtained to the children.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	VARHAISKASVATUS SUOMESSA	7
	2.1 Määritelmä	7
	2.2 Tavoitteet, arvot ja periaatteet	7
3	STEINERPEDAGOGIIKKA	8
	3.1 Pedagogiikan synty	8
	3.2 Steinerpedagogiikka Suomessa	8
	3.3 Steinerpedagogiikan ideologia	9
	3.3.1 Ihmiskuva	10
	3.3.2 Kasvun kehitysvaiheet	10
	3.3.3 Taiteet	11
	3.3.4 Leikki steinerpäiväkodissa	13
	3.4 Harhakuvat steinerpedagogiikasta	13
4	KOUVOLAN ALUEEN STEINERPÄIVÄKODIT	14
5	TUTKIMUS	14
	5.1 Tutkimustehtävä	15
	5.2 Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmät	15
	5.3 Tutkimuksen toteuttaminen	16
6	TULOKSET	16
	6.1 Odotukset päivähoidon alkaessa	18
	6.2 Kotikäynnin merkitys	20
	6.3 Tiedotuksen tärkeys	20
	6.4 Vasu-keskustelut	22
	6.5 Hoito, huolenpito ja ympäristö	24
7	TULOSTEN TARKASTELU	26

8 POHDINTA	27
LÄHTEET	29
LIITTEET	

Liite 1. Kyselylomake Pohjois-Kymen Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n vanhemmille

1 JOHDANTO

Tämän hankkeistetun opinnäytetyön tilaajana on Pohjois-Kymen Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry. Tutkimus koskee yhdistyksen kahta steinerpäiväkotia, joista Aamurusko on toiminut Kouvolassa vuodesta 1986 ja Päivänkehrä Kuusankoskella vuodesta 2008. Suoritan opinnoissani myös kelpoisuuden lastentarhanopettajan tehtäviin, joten opinnäytetyöni tulee koskea varhaiskasvatusta.

Opinnäytetyöni aiheena on tutkia, miten varhaiskasvatus toimii vaihtoehtopedagogisessa steinerpäiväkodissa ja mitä kokemuksia vanhemmilla on päivähoidon toteutumisesta omien lastensa myötä. Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen, ja vastauksilla pyritään saamaan mahdollisimman laaja tieto vanhempien kokemuksista. Tutkimuksen tulokset koskevat vain tutkimuksessa mukana olleita päiväkoteja, eikä niitä voi täten yleistää koskemaan kaikkia steinerpäiväkoteja Suomessa. Tilaaja on kiinnostunut käyttämään tutkimuksen tuloksia työn arvioinnissa ja kehittämisessä sekä kyselylomaketta tulevissa laadunarvioinneissa.

Tutkimus toteutettiin kirjallisesti, vanhemmille henkilökohtaisesti annetuilla kyselylomakkeilla, joissa oli mukana palautuskuori. Vastaaminen haluttiin täten tehdä vastaajille mahdollisimman anonyymiksi, helpoksi ja vaivattomaksi. Vanhemmat saivat jättää vastaamatta sellaisiin kysymyksiin, joiden he kokivat olevan liian henkilökohtaisia tai vaarantavan vastaajan anonyymiuden. Kyselylomakkeeseen sisällytettiin niin avoimia kysymyksiä kuin monivalintakysymyksiäkin, jottei kyselyyn vastaaminen kestäisi kohtuuttoman pitkää aikaa. Osa kysymyksistä ei ollut niinkään oleellisia tutkimuksen lopputuloksen kannalta, vaan ne antoivat tekijälle taustatietoa perheistä.

2 VARHAISKASVATUS SUOMESSA

2.1 Määritelmä

Varhaiskasvatuksen taustalla vaikuttavat valtioneuvoston hyväksymät varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. Varhaiskasvatussuunnitelma pitää sisällään yhteiskunnan valvomat ja järjestämät keskeiset periaatteet sekä kehittämisen painopisteet. Suunnitelmassa on tavoitteina vanhempien osallisuuden lisääminen lapsen varhaiskasvatuspalveluissa, henkilökunnan ammatillisen tietoisuuden vahvistaminen sekä yhteistyö moniammatillisesti eri toimijoiden välillä.

Kunnat päättävät itsenäisesti omista varhaiskasvatuksen palveluista, sen toteutumisesta, toimintatavoista ja sisällöstä. Valtakunnallisista ohjeista ja kunnan omista säädöksistä muodostuu prosessimainen kokonaisuus, joka kunnallisella tasolla pitää sisällään niin kunnan oman kuin päivähoitoyksikönkin varhaiskasvatussuunnitelman. Tämän lisäksi jokaisen lapsen kohdalla tehdään henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka tekevät lapsen vanhemmat yhteistyössä päivähoidon henkilökunnan kanssa. (Heikkilä, Välimäki & Ihalainen 2005, 7 – 9.)

2.2 Tavoitteet, arvot ja periaatteet

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kehitystä, oppimista ja kasvua. Jotta tähän tavoitteeseen päästään, tulee lapsen eri elämänoilla tapahtua kasvatuksellista vuorovaikutusta niin vanhempien kuin kasvatuksen ammattilaistenkin osalta hyvässä yhteistyössä. Tämä pitää sisällään kasvatuskumppanuutta kaikkien toimijoiden välillä, jolloin kasvatustehtävästä tulee mielekästä lapsen kannalta. Suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus ovat avainasemassa tässä kasvatuksen, hoidon ja opetuksen muodostamassa kokonaisuudessa. Tärkeä tekijä on myös ammattitaitoinen henkilökunta, jotka omalla tietoisuudellaan ja ammatillisella osaamisellaan tekevät varhaiskasvatuksesta laadukasta. (Heikkilä, Välimäki & Ihalainen 2005, 11.)

Tärkein ja keskeisin arvo on lapsen oma ihmisarvo, joka pitää sisällään lapsen edun, hänen mielipiteensä huomioon ottamisen, oikeuden elämään ja täysipainoiseen

kehittymiseen sekä tasa-arvoisen kohtelun. Varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet eli lapsen oikeudet tulevat asiakirjainformaatiosta, Suomen perusoikeussäännöksistä ja muista oikeussäntelyistä. Lapsella on oikeus turvalliseen ympäristöön, jossa voi kasvaa, kehittyä, leikkiä, oppia ja toimia monipuolisesti sekä kehittää turvallisia ihmissuhteita omassa kulttuurissa ja omalla äidinkielellään. Lisäksi lapsen tulee saada erityistä tukea tarpeen niin vaatiessa ja hänen pitää tulla kuulluksi sekä ymmärretyksi iän ja kehitystason mukaisesti. (Heikkilä, Välimäki & Ihalainen 2005, 12)

3 STEINERPEDAGOGIIKKA

3.1 Pedagogiikan synty

Steinerpedagogiikan kehittäjä oli itävaltalainen filosofian tohtori Rudolf Joseph Lorenz Steiner (1861 – 1925). (Paalasmaa 2011, 113.) Lähtölaukauksena steinerkoululle pidetään vuonna 1919 stuttgartilaisen Emil Moltin perustamaa koulua, johon Steiner sai tehtäväkseen valita opettajat ja laatia opetussuunnitelman. (Edmunds 1984, 7 – 8.)

Koulun oppilasmäärä nousi nopeasti yli tuhanteen ja oppilaita tuli laajalti ympäri Saksaa sekä myös muista Euroopan maista ja aina Yhdysvalloista saakka. Muutamien vuosien sisällä Saksaan nousi kymmenen uutta Steiner-koulua ja myös muihin maihin perustettiin kouluja, Norjaan, Yhdysvaltoihin, Englantiin, Sveitsiin, Hollantiin ja Itävaltaan. Hitlerin hallituksen aikaan kuitenkin kaikki Saksan, Hollannin ja Norjan koulut jouduttiin sulkemaan. Sodan aikaan oli kuitenkin toiminnassa muutama yksittäinen koulu Yhdysvalloissa, Englannissa ja Sveitsissä. Kun sota päättyi, alettiin kouluja taas perustaa vauhdilla. (Edmunds 1984, 138 – 139.)

3.2 Steinerpedagogiikka Suomessa

Suomessa 1930-luvun lopulla vierailleen tunnetun steinerpedagogi Annie Häuserin mukana rantautui myös meille steinerkoululiike ja ensimmäinen koulu perustettiin vuonna 1955. Koulussa toimi rinnakkain niin suomen- kuin ruotsinkielinen luokka ja opettajina koulussa olivat muun muassa Greta Lindgren, Kaisu Virkkunen sekä Reijo Wilenius. Vuosien kuluessa koululiike laajeni ja eduskunnan hyväksytyä lain Steinerkoulusta vuonna 1977 sai koulu turvatut puitteet. Snellman-korkeakoulu aloitti

toimintansa Helsingissä vuonna 1980 ja siellä voi opiskella steinerpedagogiikkaa, niin koulun opettajat kuin varhaiskasvattajatkin. (Edmunds 1984, 8 – 9.)

Helsingin Rudolf Steiner-koulun opettaja Kaarina Mansikkala perusti ensimmäisen esiluokan koulun yhteyteen vuonna 1968. Ensimmäinen päiväkotiperustettiin vuonna 1972 Lappeenrantaan ja vanhempien kasvavan kiinnostuksen myötä 1980-luvulla päiväkoteja alkoi tulla enemmän ja enemmän. Vuonna 2010 steinerpäiväkoteja oli Suomessa jo 40. Yleisin ryhmäkoko oli 12 lasta iältään 3-6 vuotta. Osassa päiväkodeista ja muutamissa pienryhmissä on myös alle kolmevuotiaita lapsia. (Paalasmaa 2011, 135 – 136.)

Kaikki steinerpäiväkodit ovat vanhempien perustamia yksityisiä päiväkoteja, joiden ympärille on perustettu kannatusyhdistys joko vain päiväkotia varten tai yhteistyössä steinerkoulun kanssa. Pedagoginen yhteistyö yhdistää vanhempia ja päiväkotia on yhteisö, jota vanhemmat rakentavat ja kantavat yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Yhteistyötä tehdään päiväkodin ja vanhempien välillä jo ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon, jolloin tehdään kotikäynti. Tämän jälkeen yhteistyötä ovat muun muassa talkoot, varainhankintaa varten tehtävät myyjäiset ja tapahtumat, vuodenkiertoon liittyvät juhlat, joita päiväkodilla pidetään, vanhempien keskinäiset keskustelut sekä vanhempainillat. (Paalasmaa 2011, 135 – 136.)

3.3 Steinerpedagogiikan ideologia

Vastaus siihen, mitkä ovat steinerpedagogiikan suurimmat erityispiirteet, joilla se eroaa muista vastaavista, ei ole ihan yksiselitteinen. Kasvatusajatus perustuu siihen, miten ymmärrämme kasvavaa ihmistä ja tätä ympäröivää maailmaa, ilman minkäänlaista yhteiskunnallista tai poliittista pyrkimystä. Steinerpedagogiikassa ihminen kohtaa ihmisen ihmisenä kaikissa mahdollisissa elinolosuhteissa. Ensimmäinen ehto tässä kasvatuksessa on kunnioitus lapsen olemusta kohtaan ja tässä työ kohdistetaan siihen luovaan voimaan, joka on sisällä jokaisessa lapsessa. (Edmunds 1984, 11).

Steinerpedagogiikan mukainen vapaus tarkoittaa erityisesti tiedostamista eli tietoa omien toimintojemme perusteista. Steinerin mukaan kaiken henkisen toiminnan ja tiedon lähtökohtina ovat ajattelu ja havainto. On kaksi eri asiaa tehdä teko, josta on

tietoinen ja tietää miksi teki niin, kuin tehdä teko, jonka syitä ei tiedä – tällöin ei voi olla vapaa, sillä ei tiedä tekojensa syitä. Yksilö on vapaampi, kun hän tietää motiivit tekoonsa. Steinerpedagoginen kasvatus ja koulutus eivät ole niin sanottua vapaata kasvatusta, sillä tärkein tavoite on vapautteen kasvattaminen. Vapaus on päämäärä, ei menetelmä. (Paalasmaa 2011, 118 – 119.)

3.3.1 Ihmiskuva

Steinerpedagogiikan ihmiskuvan sanotaan olevan toisenlainen, kuin mitä vallitseva ihmiskuva yleensä on. Myös maailmankuva on erilainen antroposofisessa hengentieteessä verrattuna luonnontieteen maailmankuvaan. Nämä kaksi vaikuttavat kasvatusta- ja opetusmetodien taustalla. Ihmis- ja minäkuvat opitaan elämän aikana ja niihin vaikuttaa vahvasti aika, paikka ja ympärillämme oleva kulttuuri. (Peltonen 1991, 3.)

Ihmiskäsityksessä ei nähdä vain ihmisen perimän ja ympäristötekijöiden summaa, vaan siihen liittyy myös se ainutlaatuinen minuus, joka on osa jäsentynyttä kokonaispersoonallisuutta. Varsinainen yksilöllisyytemme on ydinminä, jonka rinnalla kulkevat kasvatettu minä, sosiaalinen minä, kulttuurinen minä sekä temperamentti.

Steinerpedagogiikassa ihmisessä on olemassa fyysis-kehollisen tason lisäksi myös tajunnallinen taso sekä itsetajunta eli niin sanottu minätajunta. Fyysis-kehollinen taso voidaan jakaa elolliseen ja fyysiseen tasoon. Näistä ensin mainittuun liittyy verenkierto, hengitys, erilaiset kasvuprosessit, aineenvaihdunta ja lisääntyminen. Jälkimmäinen pitää sisällään luuston, lihaksiston ja muun fyysisen rakenteen. Vaistot, aistiminen, kokeminen, tunteminen ja tahtominen tapahtuvat tajunnan eli tietoisuuden tasolla. Korkeimpana perusominaisuutena, eli neljäntenä tasona, voidaan vielä erottaa jo aiemmin mainittu itsetajunta, joka on tyypillistä juuri meille ihmisille. Kaikilla meillä on kyky tarkastella itseämme ja ajatella omia ajatuksiamme, pystymme pohtimaan elämän tarkoitusta ja harrastamaan filosofiaa. (Paalasmaa 2009, 51 – 53.)

3.3.2 Kasvun kehitysvaiheet

Steinerin ikäkausipedagogiikan ja kehitysnäkemyksen mukaan lapsella on kehityksessään seitsenvuotisrytmi, joka perustuu ihmislunnon fyysisen, tajuisen ja

itsetajuisen tason erotteluun. Iän mukana kasvun painopiste siirtyy tasolta toiselle, jolloin myös opetusmenetelmien tulee muuttua, kun lapsi kehittyy ja muuttuu. Tällöin voidaan puhua myös ikäkausiopetuksesta sekä herkkyykskausista. (Paalasmaa 2009, 55.)

Ensimmäisellä seitsenvuotiskaudella syntymästä koulukypsyyteen asti on painopiste fyysisessä kehityksessä, jolloin myös elimistön hermo-aistijärjestelmän perusrakenne muodostuu. Tänä aikana lapsi oppii matkimalla ja toistamalla, niin liikkumaan kuin puhumaankin. Fyysinen ympäristö vaikuttaa paljon pieneen lapseen ja myös se, miten ympärillä olevat ihmiset käyttäytyvät ja suhtautuvat lapseen sekä miten heille puhutaan. Steiner korosti jäljittelyn ja leikin ohella ilon, mielihyvän, lämmön ja vilpittömän rakkauden merkitystä tämän kehitysvaiheen aikana. Teoissa sekä toiminnallisuuden ja tahdon alueen sivistyksessä painotetaan hyvyttä. Myös arvojen tasolla on tärkeää antaa pienelle lapselle se kokemus, että maailma on hyvä. (Paalasmaa 2009, 56.)

3.3.3 Taiteet

Musiikki

Lapsen luontaista musikaalisuutta tuetaan musiikkikasvatuksella, joka on iloista, spontaania sekä musiikin ja liikkeen osalta yhtenäistä. Päiväkodissa musiikki kuuluu joka hetkeen, niin arkeen kuin juhlaankin. Musiikki ja laulut perustuvat pentatoniseen asteikkoon, jossa ei ole tietoisuutta herättäviä puolisävelaskeleita. Soittimina käytetään yleensä huilua, lyyraa ja erilaisia rytmisoittimia. Myös luonnosta löytyy monenlaisia soittimia musiikkihetkiin, kuten puupalikat, kivet ja simpukat. (Paalasmaa 2011, 143.)

Satu

Steinerpedagogiikan yksi erityispiirre on sadut, joita ei lueta suoraan kirjasta vaan ne kerrotaan ulkoa. Sama satu kerrotaan useampana päivänä, jotta lapsi voi työstää sitä. Satuhetkeen kuuluu satupöytä, sen päällä oleva kynttilä ja kristalli, tai joku muu kaunis kivi, soitin ja laulu. Pienille lapsille satu voi olla rytmikäs ja eloisa, lyhytkin

loru tai runo. Isompien sadut voivat olla jo pidempiä ja niiden juoni saa olla enemmän keskittymistä vaativaa. (Paalasmaa 2011, 143 – 144.)

Nukketeatteri

Viikon aikana kerrotusta sadusta tehdään viikon päätteeksi nukketeatteri. Usein myös juhlien kohokohtana on nukketeatteri. Lapset saavat seuraavalla viikolla leikkiä edellisen viikon nukketeatterilla ja usein nukketeatteri toimiikin virikkeenä lasten leikeille. Ne lapset, joiden on haasteellista kuunnella satua, saavat nukketeatterista myös terapeutista tukea sadun kuuntelemiseen ja hahmottamiseen. (Paalasmaa 2011, 144.)

Eurytmia

Eurytmiaa on päiväkodissa lapsilla yleensä kerran viikossa. Tämä liikuntaleikki, jota ohjaa koulutettu eurytmiaopettaja, johtaa lapset satujen, leikin, työnteon ja luonnontapahtumien maailmaan. Lapset seuraavat liikkeitä jäljittelemällä ja eläytyvät täten syntyvään mielikuvaan. Eurytmian avulla lapset oppivat hahmottamaan tilaa niin itsessään kuin myös tilassa. Eurytmian kokonaisuus harjoittaa yhteistyötaitoja, sillä mukautuminen yhteiseen liikkeeseen ja liikkuminen yhdessä ovat sosiaalista harjoitusta. (Paalasmaa 2011, 144.)

Kuvataiteet

Steinerpedagogiikassa varhaiskasvatuksessa ei käytetä lainkaan tavallisia kyniä, vaan piirtämisessä käytössä on mehiläisvahaliidut. Viikoittain on piirustuspäivä, jolloin lapsille annetaan iso piirustuspaperi, väriliidut ja vapaus piirtää ilman valmiiksi annettua tehtävää. Myös muovailuvahat ovat mehiläismuovailuvahaa. Maalaamiseen käytetään akvarellivärejä ja maalaustekniikka on märkää märälle, joka luo lapsille mahdollisuuden kokeilla värien sekoittamista, tunnelmaa ja laatua. (Paalasmaa 2011, 145.)

3.3.4 Leikki steinerpäiväkodissa

Leikkipäivä on joka päivä, sillä leikki ja lapsi ovat erottamattomia. Lapselle on luontaista muuttaa leikiksi kaikki se, mitä hän aistii ympäristöstään. Leikin kautta lapsi käsittelee kaikkea kokemaansa ja oppii ymmärtämään maailmaa. Lapsen kasvun myötä myös leikki muuttuu kehitysvaiheiden edetessä. Lapset eivät tietoisesti leiki, jotta he oppisivat asioita, vaan leikki on pikemminkin koko ajan tapahtuvaa omaehtoista oppimista. Leikki rinnastetaan nukkumisen ja syömisen ohella tärkeimpiin lapsen terveen kehityksen tekijöihin. Lasten on tärkeää opetella omaehtoisessa leikissä mielikuvituksen, luovuuden ja aloitteellisuuden kyvyt. (Paalasmaa 2011, 145 – 146.)

Leikkivälineet steinerpedagogiikassa poikkeavat tavallisen päiväkodin leluista siinä, että materiaaleina ovat vain luonnonmateriaalit, kuten villa, silkki, puuvilla ja puu. Näistä lapset saavat monipuolisemmin ja enemmän kosketuselämyksiä kuin mitä tekokuiduista. Jotta lapsen mielikuvitukselle jää tilaa, ovat lelut muodoiltaan varsin yksinkertaisia. Päiväkodin kalusteet, telineet, tuolit ja penkit ovat osa leikkivälineitä. Niistä voi rakentaa majoja, kulkuvälineitä ja milloin mitäänkin. Leikin jälkeen tavarat siivotaan aina paikoilleen, tämä tuo lapsen elämään turvaa, kun hän tietää, että tavaroilla ja asioilla on omat paikkansa. (Paalasmaa 2011, 145 – 146.)

3.4 Harhakuvat steinerpedagogiikasta

Steinerpäiväkodit ja -koulut ovat uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumattomia. Vuodenajan juhlissa ei harjoiteta uskontoa, joskin yleistunnelma voi olla harras juhlien tarinoiden ja laulujen myötä. Lasten henkistä vapautta kunnioitetaan, eikä heille täten opeteta mitään tiettyä maailmankuvaa tai antroposofiaa. (Paalasmaa 2009, 20 – 21.)

Päiväkodit eivät ole vain rikkaiden tai parempiosaisien perheiden lapsille, vaan sinne voi tulla kuka tahansa. Useat jäävät jonottamaan paikkaa jo heti lapsen syntymän jälkeen. (Paalasmaa 2009, 20 – 21.)

4 KOUVOLAN ALUEEN STEINERPÄIVÄKODIT

Pohjois-Kymen Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry ja Kouvolan ensimmäinen steinerpäiväkoti Aamurusko perustettiin vuonna 1986. Päiväkodin ja kannatusyhdistyksen taustalla olivat lukuisat innostuneet vanhemmat, jotka tekivät suuren työn perustamisvaiheessa. Alusta saakka päiväkodin työssä oli vahvasti mukana Eija Rauhansalo, aina vuoteen 2010 saakka, jolloin hän jäi työstään eläkkeelle. Aamurusko toimi alkuvaiheessa Tornionmäessä vanhassa purku-uhan alla olevassa omakotitalossa, kunnes viidennen toimintavuoden jälkeen talo päätettiin purkaa ja uudet tilat löytyivät Uudenmaankadulta. Uusiin tiloihin päiväkoti muutti vuonna 1991 ja näissä tiloissa päiväkoti Aamurusko toimii edelleen.

Vuonna 2007 lapsia oli tullut päiväkodin jonoon jo ruuhkaksi asti ja tästä innostuneena silloinen Aamuruskon henkilökunta, osa vanhemmista ja johtokunnan jäsenistä ryhtyivät puuhaamaan kannatusyhdistyksen alaisuuteen jo toista päiväkotiä. Jo seuraavana vuonna Kuusankoskella entisen ranskankielisen leikkikoulun tiloihin perustettiin pienimuotoinen päiväkoti, kunnes löydettiin isommat toimitilat Valtakadulta, jossa nykyisin toimii Steinerpäiväkoti Päivänkehrä. (Aamuruskon huhtikuun tiedote 2013.)

5 TUTKIMUS

Opinnäytetyö on Pohjois-Kymen Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n hankkeistama ja tutkimuksessa haluttiin selvittää vanhempien ajatuksia ja kokemuksia steinerpedagogiikasta varhaiskasvatuksessa. Tilaaja on kiinnostunut käyttämään tutkimusaineistoa laadun parantamiseen sekä kyselylomakkeita jatkossakin varhaiskasvatuksen laadun tarkkailuun. Steinerpedagogiikasta varhaiskasvatuksessa on tehty aiemmin vain yksittäisiä opinnäytetöitä. Kouvolan alueen steinerpäiväkoteja ei ole aiemmin tutkittu.

5.1 Tutkimustehtävä

Tutkimustehtävä koski vanhempien kokemuksia päivähoidosta ja sen toteutumisesta. Tutkimusongelmaksi ja tutkimuskysymyksiksi valikoituivat:

- Miten varhaiskasvatus toimii steinerpedagogisessa päiväkodissa?
- Mitkä olivat tärkeimmät päivähoidon valintaan vaikuttaneet asiat?
- Mitä odotuksia vanhemmilla on ollut päivähoidon alkaessa?
- Miten odotukset ovat toteutuneet?

Oma kiinnostukseni aiheeseen lähti liikkeelle alkusyksystä 2012, kun aloitin työt pedagogina Aamuruskon päiväkodissa Kouvolassa. Itselläni ei ollut aiemmin minkäänlaista kokemusta steinerpedagogiikasta, joten lähdin avoimin mielin etsimään aiheesta tietoa. Aloitin opinnäytetyön tekemisen päivätyön ohella syksyllä 2012 perehtymällä aiheen kirjallisuuteen, jota käsitelimme myös viikoittaisissa kollegioissa. Tietoa ja kirjallisuutta aiheesta on kiitettävästi, joten sen suhteen aineiston hankkiminen ei koitunut vaikeaksi.

5.2 Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmät

Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Aineisto kerättiin Aamuruskon ja Päivänkehrän vanhemmilta kirjallisesti kyselylomakkeen avulla. Vastausten luotettavuuden kannalta päädyin nimettömänä vastattavaan kyselylomakkeeseen. Kirjasin lomakkeeseen kysymyksiksi tutkimuskysymykset, muutamia kysymyksiä perheen taustoista sekä avoimet kysymykset kotikäynnistä ja vasu-keskustelusta. Lisäksi tein monivalintakysymyksiä lasten hoidosta ja huolenpidosta sekä varhaiskasvatusympäristöstä.

Kyselytutkimuksen etu yleisesti on se, että tällä tavalla saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto, johon vastaa useita henkilöitä ja kysymyksiä voi olla reilusti. Kun kyselyn suunnittelee hyvin, on tulosten analysointi purkuvaiheessa helppoa ja vaivatonta. Heikkouksia kyselytutkimuksessa on vastaajien suhtautuminen tutkimukseen, kuinka rehellisesti ja huolellisesti he ovat vastanneet, mahdolliset väärinymmärrykset vastausvaihtoehdoissa sekä mahdollisesti suuri kato vastauksissa. Näiden lisäksi tulee huomioida, että hyvän kyselylomakkeen laatiminen vaatii

tutkijalta monenlaista taitoa ja tietoa, sekä siihen voi mennä paljonkin aikaa. (Hirsjärvi 1997, 182.)

5.3 Tutkimuksen toteuttaminen

Kyselylomakkeet annettiin kuukausitiedotteen mukana molempien päiväkotien vanhemmille, jotta saataisiin laajempi tutkimusmateriaali. Olin hyvin toiveikas aktiivisesta kyselyyn vastaamisesta, sillä päiväkodeissa on toimiva yhteisö vanhempien kesken. Vastauksia tuli Aamuruskon päiväkodin vanhemmilta 84,2 prosentilta (16 perheeltä) ja Päivänkehrästä 35 prosentilta (seitsemältä perheeltä). Keskimäärin palautusprosentti oli täten 59 %, mikä on riittävän korkea antamaan luotettava kuva vanhempien kokemuksista. Vastausten laajuus ilahdutti ja monet vanhemmat olivatkin käyttäneet runsaasti aikaa kyselyn täyttämiseen. Kyselyn lisäksi oli mahdollista suorittaa myös haastatteluja, mutta näitä ei pidetty, joten kyselylomake oli ilmeisen kattava ja vanhemmat saivat siihen kertoa anonymisti kokemuksistaan ja tuntemuksistaan. Vanhemmilta saatavaa tietoa on hyvä kerätä toimivan kasvatuskumppanuuden takaamiseksi päiväkodin ja vanhempien välillä.

6 TULOKSET

Steinerpäiväkoteihin on jonotuskäytäntö, eli vanhemmat ilmoittavat lapsen jonoon siinä vaiheessa, kun itse haluavat. Nuorimmat päiväkotiin ilmoittautuneet olivat vastasyntyneitä, vanhimmat 4 - 5-vuotiaita. Keskimääräinen ikä jonoon ilmoittautuessa tässä otannassa oli 2 vuotta 4 kuukautta. Toisinaan joutui varautumaan pitkäänkin jonotusaikaan, mikäli päiväkodissa ei ollut tilaa juuri sillä hetkellä, kun hoidolle olisi ollut tarvetta. Päiväkodissa jo olevien lasten pikkusisarukset olivat jonotuksessa etusijalla. Monissa perheissä kaikki lapset käyvät saman steinerpäiväkodin, joten lasten ikäerosta riippuen perheen hoitosuhde voi jatkua jopa yli kymmenen vuotta. Tässäkin otannassa oli useita lapsia, joiden isompi sisarus oli jo siirtynyt päivähoidosta steinerkoulun puolelle. Suurimmalla osaa perheistä päivähoidossa oli tällä hetkellä yksi lapsi (13 perhettä).

Kunnallisessa päivähoidossa ennen steinerpäiväkotia oli ollut vain alle kolmannes lapsista. Osassa perheistä joku isommista sisaruksista oli ollut kunnallisessa

päiväkodissa, perhepäivähoitajalla tai ryhmäperhepäivähoidossa. Muutama lapsi otannasta oli itse ollut lyhyen aikaa kunnallisessa päivähoitossa. Suurimmiksi eroiksi kunnallisen ja steinerpäiväkodin välillä vanhemmat sanoivat laadukkaan ruoan, pienemmät lapsiryhmät ja kodinomaisuuden. Tärkeänä pidettiin myös monipuolista ja ajallisesti pidempää ulkoilua sekä säännöllistä päivä- ja viikkorytmiä. Vanhempien mielestä oli myös hienoa, että lapset tuntevat toisensa pitkältä ajalta, jolloin he voivat muodostaa pysyviä pitkäaikaisia ystävyys-suhteita, ja usein perheetkin ovat tulleet tutuiksi vuosien varrella. Yhteisöllisessä toiminnassa perheet oppivat tuntemaan toisiaan, kun vuoden aikana on erilaisia juhlia, myyjäisiä, talkoita ja muita tapahtumia, joihin useat perheet osallistuvat säännöllisesti. Myös lapset näkevät tätä kautta hyvää mallia yhteisöllisestä toiminnasta ja sen tuloksista. Monet vanhemmat ja perheet olivat tietoisia siitä, mitä kaikkea steinerpedagogiikkaan sisältyy ja mistä palasista päiväkodin arki koostuu. Kuitenkin osa lapsista tuli perheistä, joissa ei ollut mitään aiempaa kokemusta steinerpedagogiikasta.

Vanhemmilta tiedusteltiin tärkeimpiä päivähoitopaikan valintaan vaikuttaneita asioita ja valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi valintaperusteiksi mainittiin muun muassa tietotaito allergiaruoista, luonnonläheisyys ja ulkoilmaelämä. Valmiista vaihtoehdoista vanhemmat pisteyttivät viisi heille tärkeintä pistein 1 - 5 siten, että tärkein valintaan vaikuttanut seikka merkittiin alimmalla pistemäärällä. Alimmat yhteispistemäärät saivat aikaisempi kokemus samasta päiväkodista 2,00 (viisi vastausta), esikoulu ennen steinerkoulu 2,00 (neljä vastausta), steinerpedagogiikka 2,13 (15 vastausta) sekä pieni päiväkotiki 2,18 (16 vastausta). Seuraavaksi tärkeimpiä kohtia vanhempien mielestä olivat luomukasvisruoka 2,42 (19 vastausta), perheen arvot ja asenteet ovat samat kuin päiväkodissa 2,67 (yhdeksän vastausta), kodinomaisuus 2,94 (16 vastausta) sekä yhteisöllinen toiminta 3,00 (viisi vastausta). Vähintään kymmenen vastausta tuli myös päiväkodin sijainnille (3,00; 11 vastausta), pienemmille lapsiryhmille (3,10; kymmenen vastausta) sekä taiteille (3,50; 11 vastausta).

6.1 Odotukset päivähoiton alkaessa

Lapsen aloittaessa uudessa hoitopaikassa vanhemmilla on aina odotuksia hoidon suhteen, toisilla enemmän ja toisilla vähemmän. Ne vanhemmat, joilla ei ollut aiempaa kokemusta steinerpedagogiikasta, kertoivat vastauksissaan olleen hieman varuillaan, että mitä kaikkea päiväkodin arkeen kuuluu:

”Jännitimme sitä, miten steinerpedagogiikka näkyy päiväkodin arjessa, sillä emme itse olleet siihen perehtyneitä ja kuvittelimme siihen liittyvän enemmänkin kummallisuuksia. Kovin kummaa se ei sitten kuitenkaan ollut.”

”Emme tienneet paljoa steiner-filosofiasta, odotimme hyvää, allergiat huomioivaa ruokaa, peruselintarvikkeita. On toteutunut erittäin hyvin, yli odotusten.”

Vanhemmilta tuli paljon hyviä vastauksia ja myös jotain paranneltavaakin löytyy. Näihin asioihin on hyvä miettiä mahdollisia kehittämissideoita:

”Uskonnollisuutta on enemmän kuin odotimme.”

”Steinerpäiväkodissa pitäisi mielestäni olla enemmän kuin yksi steinerpedagogi. Valitettavasti Suomessa valmistuu liian vähän pedagogeja.”

”Vanhemmat eivät ole kovin aktiivisia yhteisissä tapahtumissa/vanhempainilloissa.”

”...suurelta osin odotukset ovat täyttyneet, mutta olisimme toivoneet kanssakäyntiä vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välille enemmän. Nyt sitä ei juurikaan ole ollut, emme tiedä mitään miten lapsemme käyttäytyvät, millä tavoin esim. sosiaaliset taidot yms. on kehittynyt. Odotin tiiviimpää yhteistyötä kodin ja päiväkodin välille. Päiväkoti on viimeisen 1-2v aikana hieman menettänyt sitä ”lämpöä” ja

kodinomaisuutta ja ehkä ”vanhanaikaisuutta”, josta pidämme ja lähentynyt enemmän tavallisia päiväkoteja.”

”Pienelle syksyn juhlarumba oli koettelemus, joka sekoitti vasta opitun arjen rytmin.”

Ammattitaitoinen henkilökunta on yksi avainehto hyvälle varhaiskasvatukselle steinerpäiväkodissa:

”Motivoitunut henkilökunta (joille tämä työ on intohimo). Kasvattaminen on myös kasvattajan itsekasvatusta, halu oppia ja kehittää itseään), joka ei tee työtään vain koska on ”pakko”.”

Tärkeimmäksi odotukseksi osoittautui lasten turvallisen arjen takaaminen, lapsilähtöinen toiminta ja lapsen tarpeiden huomioiminen:

”Odotukset olivat päiväkodin työntekijöiden ja lasten kohdalla korkeat hyvän, rakkaudellisen ja hyväksyvän ilmapiirin taholta. Odotimme hoitohenkilökunnalta steinerpedagogiikan mukaista ajattelua ja toimintaa.”

”Toivoin, että lapsi viihtyisi ja olisi mukava paikka mennä hoitoon. Hyvin on toteutunut.”

”Toivoin, että ohjaajat huomioisivat pienen lapsen tarpeet äidistä irtautumisen helpottamiseksi. Turvallisuuden takaaminen jutellen, halien ja aikaa antaen. Kaikki tämä toteutui upeasti.”

”...että lapsella on hyvä ja turvallinen olla koko hoitopäivän ajan, käsittääkseni on juuri näin, kiitos <3”

6.2 Kotikäynnin merkitys

Kotikäynti on rantautunut myös varhaiskasvatukseen ja useimmissa päiväkodeissa siitä on tullut jo rutiini. Ennen hoidon alkamista tai sen alkuvaiheessa tehdyn kotikäynnin tarkoitus on syventää yhteistyötä ja tuoda uutta tietoa puolin ja toisin molemmille osapuolille. Henkilökunnan on myös helpompi samaistua lapseen, kun pääsee näkemään tämän elinympäristön. Lapsen kannalta hoidon aloitus toivotaan sujuvan helpommin, kun hoitaja on entuudestaan tuttu:

”Se oli tosi mukava ja mielestämme tarpeellinen. Oli kiva, että lapsi ja vanhemmat saivat tutustua rauhassa hoitajiin ja he näkevät millaisesta kodista lapsi tulee.”

”Tehtiin hoidon alkuvaiheessa. Kaksi hoitajaa vieraili. Hyvä, että yhteistyö alkaa heti alussa ja tietää lapsen asuinympäristön ja tuntee koko perheen.”

”Kotikäynti oli hoidon alettua alkuvaiheessa. Kävimme usein myös leikkimässä ja tutustumassa tarhalaisiin ennen hoidon alkua. Tähän myös kannustettiin. Kotikäynti oli erityisen tärkeä lapselle, kun oma hoitaja tuli hänen kotiin :)”

6.3 Tiedotuksen tärkeys

Aamuruskossa ja Päivänkehrässä on tapana joka kuukausi tehdä tiedote, josta ilmenevät tulevan kuukauden tapahtumat, juhlat, vanhempainillat ja muut ajankohtaiset asiat. Tiedote tehdään päiväkodilla ja se jaetaan jokaisen lapsen omaan lokeroon, josta vanhemmat ottavat sen mukaansa tuodessaan tai hakiessaan lasta. Useat vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä tiedotteeseen ja sen kattavuuteen. Muutaman mielestä tiedotteita saisi tulla vaikka useamminkin:

”Kuukausitiedotteet olleet toimivia. Lasta hakiessa on myös voinut vaihtaa kuulumisia ja kysymyksiin saanut vastauksia”

”Kuukausikirje on hyvä juttu, siihen on merkitty tärkeät päivämäärät. Äkillisistä asioista voisi myös laittaa sähköpostia.”

Päivittäiset kuulumiset pyritään aina vaihtamaan lapsen hakijan kanssa, mutta luonnollisesti välillä voi olla niin kiire puolin ja toisin, että kaikki tieto ei kulje vanhemmille:

”Päivittäisistä tapahtumista, välillä ei oikein tiedä, mitä päivän aikana tapahtuu. Lapsista itsestään saa nyhdettyä irti vain vähän.”

”Erityisesti omaa lasta koskevista asioista, keskustelua ja tietojen jakamista. Muutaman kerran on sattunut esimerkiksi joku haaveri päivän aikana, mutta siitä ei ole tiedotettu vanhemmille, vaan lapsi on itse esim. illalla valittanut kipua. Vaihtuvista hoitajista, sillä en pysy perässä hoitajissa, kun vaihtuvuutta on ja usein sijaiset eivät tule tervehtimään, kun lapsia tuodaan. Kuulemme lapsilta, jos päiväkodissa on joku uusi työntekijä. (Tiedotteissa on, mutta usein uusi ihminen on jo ollut viikkoja töissä tai sijainen jo lähtenyt).”

Etenkin hoitosuhteen alussa vanhemmille on tärkeää kertoa, mitä kaikkea päivä- ja viikko-ohjelmaan kuuluu. Suurin osa lapsista tulee perheistä, joilla on ollut jo vanhempi sisarus päivähoitossa, joten tämä asia saattaa helposti unohtua. Myös itse steinerpedagogiikasta toivottiin enemmän tietoa:

”Alussa viikko-ohjelma maanantai-perjantai, mitä oli mikäkin päivä.”

”Päivän kulusta. Steiner ideologiasta, miten voi saada lisää keinoja ja ajatuksia lapsen kasvatukseen tukevilla arvoilla.”

Vanhemmat kokevat tärkeäksi myös mahdollisuuden hakea tietoa päiväkodin kotisivuilta. Tämä tieto on tärkeää etenkin heille, jotka vasta pohtivat oman lapsensa tulevaa päivähoitomuotoa:

”Tieto kulkee hyvin päivittäistasolla kun hakee lasta. Sekä kuukausitasolla yleisimmät asiat. Laajemmista ja yleisimmistä asioista voisi olla nettisivut, etenkin niitä vanhempia varten, jotka hakevat tietoa etsiessään lapselleen sopivaa hoitopaikkaa.”

6.4 Vasu-keskustelut

Päiväkodeissa käydään vasu-keskustelut lapsen vanhemman tai vanhempien kanssa, riippuen siitä, pääsevätkö molemmat vanhemmat tulemaan paikalle. Keskustelu pidetään pääsääntöisesti kerran lukuvuodessa. Osa kyselyyn vastanneista vanhemmista ei ollut vielä käynyt lapsensa vasu-keskustelua, sillä lapset olivat vasta aloittaneet päivähoidon. Vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä siihen, että keskusteluja käydään ja keskustelut ovat olleet heille tärkeitä:

”Keskustelut ovat aina ihania, aina niissä herää ajatuksia.”

”Koin erittäin tärkeänä ja toivoisin, että niitä olisi useammin.”

”Keskusteluyhteys hoitajien kanssa on tärkeää ja vasu varmaan antaa rungon sille, että kaikki asiat tulee käytyä läpi.”

”Vasukeskustelu oli hyvä, mutta tärkeämpänä pidän päivittäin käytäviä keskusteluja esimerkiksi lapsia noudettaessa. Vasussa onnistuimme jakamaan ja syventämään ymmärrystämme lapsista.”

Tärkeimpiä keskustelun sisältöjä ovat lapsen vahvuuksien ja tarpeiden arviointi, niiden tukeminen sekä perheen ja päiväkodin yhteistyö:

”Haluan kuulla lapseni arjesta päiväkodissa.”

”Minusta vasukeskustelu on tärkeä. Meillä usein isi vie tyttären aamuisin tarhaan enkä minä (äiti) näe välttämättä tarhan henkilökuntaa kovin usein. Ja vaikka veisinkin, niin päiväkodissa on usein sellainen härdelli (puettavia/vahdittavia lapsia jne.) ettei aikaa kovin syvälliseen keskusteluun ole, vaikkei itsellä kova kiire sinä aamuna olisikaan. Tyttäreemme on aika hiljainen ja tänään vasu-keskustelussa selvisi, että keskustelu on tärkeä myös päiväkodille, jotta työntekijät saavat

paremman kuvan tyttärestämme ja esimerkiksi siitä, mistä hän pitää/ei pidä päiväkodissa.”

Esikoululaisten kanssa käydään ns. eskarikeskustelu, joka on rungoltaan samanlainen, kuin vasukeskustelu. Lisäksi näissä käydään läpi tulevia kouluasioita:

”Odotan tulevia eskarikeskusteluja, vasukeskusteluille en erityisemmin koe nyt tarvetta.”

”On käyty eskarikeskustelu ja siihen olen erittäin tyytyväinen. Lapsellani on kehittynyt erinomainen suhde esikouluopettajaan ja se on kantanut monet haasteelliset kohdat eskarivuoden aikana. Kasvattajalla on erinomainen taito myötäelää lapseni rinnalla. Epäviralliset vasukeskustelut tarpeen vaatiessa ovat toimineet erinomaisesti.”

Siinä missä osa vanhemmista ei koe keskusteluja kovin tärkeiksi, haluavat toiset vanhemmat tietää tarkasti lapsensa toiminnasta päiväkodissa. Odotukset henkilökunnan tekemistä huomioista lasta kohtaan ovat korkeita:

”Keskustelu oli antoisa. Toivoo, että keskustelussa uskaltaa ottaa vaikeatkin asiat puhuttavaksi tai jos joku mietityttää tai herättää kysymyksiä. Omasta lapsesta on kiva kuulla, miten hän toimii kodin ulkopuolella ja ryhmässä, varsinkin kun tilanne on uusi. Odotan tulevilta keskusteluilta, että lapseni on tullut kohdatuksi ja hoitajalla on kertoa, miten eri tilanteissa lapsi pärjää.”

”Vasu on tärkeä tapa välittää tietoa kodin ja päiväkodin välillä, saa tietää miten lapsi toimii eri ympäristöissä ja miten päiväkodissa puuhataan, mitä kotona voi tehdä, jos on ongelmia. Esimerkiksi kiusaamisjutut on hyvin saatu ratkottua yhteistyössä vasujen ulkopuolellakin.”

6.5 Hoito, huolenpito ja ympäristö

Kyselylomakkeessa kysyttiin vanhempien kokemusta lasten hoidollisista ja kasvua tukevista asioista sekä hoitoympäristöstä. Pisteytys oli 1 - 4, jossa alin pistemäärä tarkoitti yhtä kuin täysin samaa mieltä. Tässä kohdassa olen eriyttänyt vastaukset molempien päiväkotien osalta, joskin tulokset ovat liki samat molemmista päiväkodeista. Aamuruskossa kaikki vastanneet vanhemmat kokivat kohdan ”*lapseni saa leikkiä riittävästi*” ykkösen arvoiseksi. Päivänkehrässä vastaavasti puhtaan ykkösen saivat kohdat ”*lapseni saa leikkiä riittävästi*”, ”*lapsellani on selvät rajat päiväkodissa*” sekä ”*perheemme tapoja, valintoja ynnä muita kunnioitetaan*”. Aamuruskon vanhemmat vastasivat myös, että ”*lapsilla on selkeät rajat päiväkodissa*”, ”*lapsi saa laadukasta hoitoa*”, ”*perheen tapoja ja valintoja kunnioitetaan*” sekä ”*lapsi saa levätä riittävästi*” ja ”*lapsi kohdataan yksilönä ja häntä arvostetaan*”.

”Päivälepo on hyvä olla myös isommilla lapsilla, ei tarvitse välttämättä nukkua, mutta hiljentyä kuitenkin.”

Päivänkehrän vanhempien mielestä lapset jäävät mielellään päiväkotiin, henkilökunta on ammattitaitoista, lapsi saa laadukasta hoitoa sekä lapsi kohdataan yksilönä ja häntä arvostetaan:

”Olemme olleet erittäin tyytyväisiä Päivänkehrän toimintaan ja henkilökuntaan. Lapsemme menee sinne aina mielellään ja on aina iloinen haettaessa.”

Aamuruskon vanhempien mielestä eniten parantamisen varaa olisi henkilökunnan ja vanhempien välisessä kasvatuskumppanuudessa, päiväkuulumisten vaihdossa sekä vanhemmuuden tukemisessa. Päivänkehrän vanhemmat olivat tätä mieltä vanhemmuuden tukemisesta sekä lasten levon riittävydestä.

Päiväkodit toimivat vuokrakiinteistöissä, joihin on tehty isompia tai pienempiä muutostöitä, jotta päiväkotitoimintaa voidaan toteuttaa. Molempien päiväkotien

vanhemmat kokivat tärkeimmiksi ympäristöä koskeviksi seikoiksi lasten turvallisen kasvuympäristön sekä päiväkodin kodikkuuden ja viihtyisyyden. Ulkoilu on tärkeää ja sillä onkin suuri rooli päiväkodin arjessa. Kaikki vanhemmat kokivat metsäretket lapsilleen tärkeiksi tai erittäin tärkeiksi. Päivänkehrän vanhemmat olivat myös sitä mieltä, että päiväkodin piha-alue on monipuolinen ja houkuttelee leikkimään. Aamuruskon pihaa varten on tehty pihasuunnitelma, ja se on tarkoitus toteuttaa lähitulevaisuudessa, juurikin lasten monipuolista liikkumista ajatellen:

”Pih-alue ei ole järin kaunis tai houkutteleva, mutta lapset kyllä keksivät leikin siellä. Pihan omenapuut ja nurkat (komposti matojen tongintaan sekä lahoppuun kanto) ja suojaisat leikkialueet ovat kivoja ja niitä saisi olla lisää.”

”Päiväkodin piha-alue mahdollistaa tällä hetkellä lasten luoda omia leikkejä, kivet ja omenapuut ovat luonnollisia kiipeilytelineitä.”

Vanhemmat olivat kokonaisuudessaan varsin tyytyväisiä toimintaan ja palautteista kävi ilmi vanhempien perehtyneisyys päiväkodin arkeen ja käytäntöihin. Oli ilahduttavaa saada myös paljon konkreettisia parannusehdotuksia eri asioihin:

”Pitäkää kiinni ihanista vanhoista perinteistä, ne ovat niin mahtavia!”

”Päiväkodin tädeille kiitos – he ovat ystävällisiä ja iloisia ja tuntevat lapset. Kuulumiset on helppo vaihtaa päivän jälkeen. Lähinnä talo ja piha kaipaisivat ehostusta.”

”Steinerpäiväkodin henkilökunnan suhtautuminen lapsiin yksilöinä massan sijaan ihan käytännössä antaa lapsille tilaa olla itsensä. Lapset voivat hyvin ja itsekin saa ajatuksia ja uusia näkökulmia omaan vanhemmuuteen. Ihanat ihmiset ja ihana tapa tehdä työtä, kiitos!”

7 TULOSTEN TARKASTELU

Tuloksista käy ilmi, että vanhemmat ovat lastensa päivähoidon kaikilla osa-alueilla tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä. Tämä vastaa hyvin pitkälle odotuksiani vanhemmilta aiemmin kuullun palautteen perusteella. Ilahduttavaa on myös se, että vastaukset eivät ole yltiöpositiivisia, vaan mukana on myös hyviä kehitysideoita moniin eri asioihin. Suurin osa vastauksista oli tehty ajan kanssa ja niistä huomasi, että asioita oli mietitty monelta eri kantilta ja tuotu esiin eri näkökulmia. Kyselylomakkeissa oli tekstiä vastaajilta yllättävän paljon, aina ei ollut edes rivit riittäneet vastauksille. Kysymykset oli myös ymmärretty liki poikkeuksetta siten kuin tekijä oli kyselylomakkeen suunnitellut, joten vastauksia ei voinut tulkita väärin tai ristiriitaisesti.

Vanhemmat saivat jättää vastaamatta kysymyksiin, jotka he kokivat liian henkilökohtaisiksi tai jos he kokivat vastauksen vaarantavan heidän anonymiytensä. Taustatiedoissa osa oli jättänyt muutaman kohdan vastaamatta, mutta muutoin vastauksissa ei ollut puutteita, lukuun ottamatta toki niitä kohtia, joihin vanhemmat eivät olleet vastanneet, jos heillä ei ollut asiasta vielä kokemusta, esimerkiksi kotikäynti tai vasu-keskustelu.

Suurin osa vastaajista tiesi ainakin jotain steinerpedagogiikasta, ja tämä oli yksi tärkeimmistä päivähoitopaikkaan vaikuttaneista syistä. Vaikka osalla tärkein syy oli aivan joku muu ja joitakin ennakkoluuloja olikin steinerpedagogiikasta, hälvenivät turhat ennakkoluulot nopeasti hoidon alkaessa. Luomuruoan suosion kasvu näkyy myös vastauksissa, sillä liki kaikki mainitsivat ruoan tärkeyden yhtenä tärkeimmistä kriteereistä.

Vanhemmat ovat myös entistä tarkempia ja valveutuneempia sen suhteen, kuinka paljon heidän lapsensa ulkoilevat ja millaisilla leluilla he leikkivät. Vanhemmat toivat vastauksissaan ilmi myös kaupunkielämän haasteet siinä suhteessa, että harvoin on aikaa tai paikkaa lähteä lasten kanssa luontoon, metsään ihan vain kävelemään tai retkelle. Metsäretket koetaan siis lasten kannalta erittäin hyväksi, sillä siellä näkee luontoa, vuodenaikojen kierron, eläinten jälkiä sekä kaikkea muuta mielenkiintoista.

Yhteenvedona vastauksista voisi sanoa, että vanhemmat ovat valinneet steinerpäiväkodin lapsilleen päivähoidopaikaksi sen takia, että päiväkotiki on kodinomainen, lapsiryhmät ovat pieniä, päiväkodissa on ”vanhaa hyvää” taitoa, terveellistä luomuruokaa ja tilaa lapsille toteuttaa itseään eri taiteiden keinoin. Kaikki tämä arki toteutuu turvallisessa ympäristössä osaavan henkilökunnan kanssa.

8 POHDINTA

Lähtiessäni tekemään tutkimusta syksyllä 2012 olin suunnitellut tiukemman aikataulun, kuin missä ajassa tutkimus lopulta tuli tehtyä. Työn ja oman arjen kiireet venyttivät käytännön toteutuksen alkua, kun alkuperäinen suunnitelma oli laittaa kyselylomakkeet jakoon jo ennen joulua. Teoriatietoa ja kirjallisuutta aloin käydä läpi jo syksyllä ja talven aikana kirjoitin vähä kerrassaan asioita ylös. Aihe tuntui ajoittain itselle sen verran vieraalta, että oli hyväkin pitää pieniä luovia taukoja teosten lukemisessa, jotta sai prosessoitua tietoa itselleen.

Tutkimuksessa pyrittiin mahdollisimman tarkkaan luotettavuuteen, joka toteutuikin laajan vastaajaotoksen myötä. Kyselylomakkeita pyydettiin palautettavaksi alkuperäisen palautuspäivämäärän jälkeen niin suullisesti kuin myös kirjallisesti huhtikuun tiedotteessa. Näillä saatiinkin lisää vastauksia, joka entisestään nostivat vastausprosenttia. Suunnitteluvaiheessa mietimme yhdessä tilaajatahon kanssa, koskeeko tutkimus vain Aamuruskoa vai molempia päiväkoteja. Päädyimme tutkimuksen olevan koko yhdistyksen vanhempia koskeva, jolloin saimme mukaan kaikki melkein 40 perhettä. Kuten alkuun arvelinkin, jäi Päivänkehrän vastausprosentti huomattavasti pienemmäksi, kuin mitä Aamuruskon. Olen kuitenkin tyytyväinen, että Aamuruskon vastausprosentti oli niinkin hyvä kuin 84,2 % ja kokonaisvastausprosenttikin oli hienot 59 %.

Sosionomi voi työllistyä niin kunnallisella kuin yksityiselläkin puolella päiväkodissa lastentarhanopettajana. Ammatilliselta kantilta tämä työ on tuonut paljon uusia näkökulmia ja ideoita päiväkotityöhön. Steinerpedagogiikan maanläheiset ajatukset ovat lähellä myös omia ajatuksiani, joten sen puolesta on ollut helppo samaistua steinerpäiväkodin toimintamalleihin. Esimerkiksi lelujen suhteen tänä kulutushysterian aikana on lapsillekin hyvä näyttää esimerkkiä, että aina ei tarvitse olla uusimpia leluja, jotta leikki on mielekästä ja pitkäkestoista, vaan myös pelkistä

luonnonmateriaaleista tehdyistä leluista saa mainioita leikkejä aikaiseksi. Myös suuri ulkoilun määrä on mielestäni hyvä asia, sillä lasten on hyvä oppia ulkoilun ilo jo pienestä saakka erilaisissa sääolosuhteissa.

LÄHTEET

Aamuruskon huhtikuun tiedote. 2013.

Edmunds, F. 1984. Lapsen kasvu ja kasvatus: käytännön steinerpedagogiikkaa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Heikkilä, M., Välimäki, A-L., Ihalainen, S. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Stakes

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Kirjayhtymä Oy.

Paalasmaa, J. 2009. Omassa rytmissä: steinerkoulun idea ja käytännön sovellukset. Jyväskylä: PS-kustannus.

Paalasmaa, J. (toim.) 2011. Lapsesta käsin: kasvatuksen ja opetuksen vaihtoehtoja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Peltonen, E. 1991. Ihmiskuva on aina: ajatuksia steinerpedagogiikan taustalla. Tampere: Kaarneet Oy.

Taskinen, M. 2004. Steinerpedagogiikka: lapsen ehdoilla aikuisuuteen. Helsinki: Dialogia Oy.

Kyselylomake Pohjois-Kymen Steinerpäiväkodin kannatusyhdistys ry:n vanhemmille

Hei!

Tässä on kyselylomake kaikille teille Aamuruskon ja Päivänkehrän lasten vanhemmille. Suoritan työn ohessa Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sosionomin tutkinnon ja kelpoisuuden lastentarhanopettajan tehtäviin. Valmistun keväällä 2013 ja teen opinnäytetyöni liittyen Kouvolan seudun Steinerpäiväkoteihin. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 15-20 minuuttia. Toivon saavani mahdollisimman paljon aineistoa tutkimustani varten.

Kaikki tiedot ovat luottamuksellisia ja ne käsitellään anonyymisti. Mikäli koette jonkun kysymyksen olevan liian henkilökohtainen tai paljastavan yksityiskohtaisia tietoja perheestänne, voitte jättää vastaamatta tähän kohtaan. Vanhempien on myös mahdollista osallistua tämän kyselyn lisäksi haastatteluun, jonka tarkoituksena on syventää saamiani vastauksia. Jos haluatte osallistua haastatteluun, voitte sopia asiasta suoraan minun kanssa tai jättää omalle päiväkodille yhteydenottopyynnön. Haastattelut tehdään viikoilla 7 ja 8 erikseen sovitussa paikassa, esim. Kuusankoski-tai Kouvolatalolla.

Pyydän kyselylomakkeiden palautusta mukana tulleella vastauskuorella perjantaihin 15.2.2013 mennessä, jotta pysyn aikataulussa opinnäytetyön tekemisessä. Kerron mielelläni lisätietoja tutkimuksesta, ota rohkeasti yhteyttä!

terveisin, Jenni Suhonen

jenni.suhonen@luukku.com

Taustatiedot ja hoitopaikkaan valintaan johtaneet asiat

Onko lapsenne hoidossa Aamuruskossa ___ vai Päivänkehrässä ___?

Kuinka kauan jonotitte paikkaa Steinerpäiväkodista? _____

Minkä ikäinen lapsenne oli ilmoittaessanne hänet jonoon? _____

Montako lasta teillä on hoidossa Steinerpäiväkodissa? 1 ___ 2 tai enemmän ___

Onko lapsenne ollut kunnallisessa päivähoitossa?

ei ___

kyllä ___ : päiväkodissa ___ perhepäivähoidossa ___ ryhmäperhepäivähoidossa ___

Mitkä ovat mielestänne suurimmat erot kunnallisen päivähoiton ja Steinerpäiväkodin välillä?

Mitkä olivat tärkeimmät hoitopaikan valintaan vaikuttaneet asiat? Numeroi tärkeimmät 1-5 siten, että 1 = tärkein valintaan vaikuttanut asia.

- ___ luomukasvisruoka ___ pieni päiväkotiki ___ steinerpedagogiikka ___ sijainti
___ taiteet (maalauk, piirtäminen, nukketeatteri) ___ pienemmät lapsiryhmät
___ kodinomaisuus ___ aikaisempi kokemus samasta päiväkodista ___ eurytmia
___ yhteisöllinen toiminta (myyjäiset, talkoot) ___ esikoulu ennen steinerkouluun menoa
___ uskonnollinen ja poliittinen sitoutumattomuus ___ olen itse käynyt steinerpäiväkodin/koulun
___ perheen arvot ja asenteet ovat samat kuin päiväkodissa ___ tuttavien suositus
___ halu tarjota lapselle jokin muu, kuin kunnallinen päivähoito
___ muu syy: _____
___ muu syy: _____
___ muu syy: _____

Avoimiin kysymyksiin voi jatkaa vastauksia myös paperin kääntöpuolelle.

Mitkä olivat odotuksenne päivähoiton alkaessa? Miten odotukset ovat tai eivät ole toteutuneet?

Tehtiinkö perheeseen kotikäynti ennen hoidon aloitusta tai hoidon alkuvaiheessa? Tuntuiko teistä lapsen päivähoiton aloitus helpommalta, jos/kun hoitaja tutustui lapseen ennen päiväkotiin tuloa?

Mistä asioista toivoisitte enemmän tietotusta vanhemmille?

Jos olette jo käyneet henkilökunnan kanssa lastanne koskevan varhaiskasvatussuunnitelma- eli vasukeskustelun, mitä ajatuksia se herätti ja koitteko keskustelun tärkeänä? Mitä odotatte tulevilta vasukeskusteluilta?

Ympyröi mielipidettäsi lähinnä oleva vastausvaihtoehto. Voit kirjoittaa kommentteja tyhjille riveille. 1 = täysin samaa mieltä, 2 = osittain samaa mieltä, 3 = osittain eri mieltä, 4 = täysin eri mieltä, 0 = en osaa sanoa

Hoito ja huolenpito

Lapsi kohdataan päiväkodissa yksilönä

ja häntä arvostetaan	1	2	3	4	0
----------------------	---	---	---	---	---

Lapseni saa laadukasta hoitoa	1	2	3	4	0
-------------------------------	---	---	---	---	---

Lapseni jää mielellään päiväkotiin	1	2	3	4	0
------------------------------------	---	---	---	---	---

Henkilökunta on ammattitaitoista	1	2	3	4	0
----------------------------------	---	---	---	---	---

Päiväkodissa toteutuu henkilökunnan ja

vanhempien välinen kasvatuskumppanuus	1	2	3	4	0
---------------------------------------	---	---	---	---	---

Lapseni saa levätä riittävästi	1	2	3	4	0
--------------------------------	---	---	---	---	---

Lapseni saa leikkiä riittävästi	1	2	3	4	0
---------------------------------	---	---	---	---	---

Lapsellani on selvät rajat päiväkodissa	1	2	3	4	0
---	---	---	---	---	---

Saan tukea ja apua vanhemmuuteeni	1	2	3	4	0
-----------------------------------	---	---	---	---	---

Saan helposti vastauksia kysymyksiini	1	2	3	4	0
---------------------------------------	---	---	---	---	---

Perheemme tapoja, valintoja ja

kasvatusperiaatteitamme kunnioitetaan	1	2	3	4	0
---------------------------------------	---	---	---	---	---

Päivänkuulumiset on helppo vaihtaa	1	2	3	4	0
------------------------------------	---	---	---	---	---

Ympyröi mielipidettäsi lähinnä oleva vastausvaihtoehto. Voit kirjoittaa kommentteja tyhjiille riveille. 1 = täysin samaa mieltä, 2 = osittain samaa mieltä, 3 = osittain eri mieltä, 4 = täysin eri mieltä, 0 = en osaa sanoa

Ympäristö

Lapsilla on turvallinen kasvuympäristö	1	2	3	4	0
Päiväkoti on kodikas ja viihtyisä	1	2	3	4	0
Henkilökuntaa on riittävästi	1	2	3	4	0
Ruoka on monipuolista	1	2	3	4	0
Metsäretket ovat tärkeitä lapselleni	1	2	3	4	0
Piha-alue on monipuolinen ja houkuttelee lapsia leikkimään	1	2	3	4	0
Päiväkodissa on riittävästi tilaa lapsille	1	2	3	4	0
Luonnon materiaaleista olevat lelut ovat lapselleni mieluisia	1	2	3	4	0

Vapaa sana, terveisiä päiväkodille
